

A tárgy címe és jelzése:

MIKROÖKONÓMIA MICROECONOMICS

Előadó: Dr. Farkasné Dr. Fekete Mária, Egyetemi tanár

A tárgy célja, oktatásának módja, a tárgy jellege

A mikroökonómia az egyes gazdasági szereplők viselkedését vizsgálja. A doktori képzés az alapkurzuson szerzett ismeretek elmélyítését és szélesítését szolgálja. Ismereteket ad a mikroökonómia tudományának fejlődéséről, azok gyakorlati és elméleti háttéréről. Kiemelten kezeli a gazdasági szereplők döntései elméleti háttérének vizsgálatát a ma uralkodó piacformákra, a monopolista verseny és oligopolpiac és a digitális platformok esetére. Mélyebben foglalkozik a vállalati erőforrásokhoz kapcsolódó új elméletekkel, kiemelten az intellektuális szerepével. A profitmaximalizálás kérdései mellett és a fenntartható fejlődés és a kapcsolódó társadalmi felelősség vállalás és az új típusú értékrend mikroökonómiai hatásaira is fókuszál. Vizsgálatokat kiterjeszti az állami szerepvállalás, piacszabályozás, támogatások és adók mikroökonómiai hatásaira. Míg az alapkurzusokon szerzett ismeretek a neoklasszikus közgazdasági elméleten alapulnak a Ph.D kurzus alapvető célja az újabb mikroökonómiai irányzatok megismertetése, különös tekintettel az intézményi közgazdaságtanra és a viselkedés gazdaságtanra. Kiemelt szerepet szánunk a módszertan tanulmányozására, a statikus modellek mellett a dinamikus modellek és a játékelmélet alkalmazási lehetőségei is bemutatásra kerülnek. A pusztán gazdasági hatások mellett a társadalmi elvárások, értékítéletek és az intézmény rendszer gazdasági döntésekre való hatásának elméleti összefüggéseit is tárgyalja.

A tárgy tartalmának, felépítésének ismertetése

1. A közgazdasági elméletek fejlődése. Ár- érték és a jövedelemelosztás elméletének fejlődése- A klasszikus ár- érték és piacelméletek bírálata és továbbfejlődése. Az intézményi közgazdaságtan, és a viselkedés-gazdaságtan.
2. A piac modellezése. Smith, Ricardo és Marshall piacelmélete. A piaci mechanizmus és a kereslet és kínálat rugalmassága rövid és hosszú távon. Statikus és dinamikus modellek. Az időtényező és a várakozások szerepe. Kereslet-kínálat elemzés. Az állami beavatkozások a mikroökonómiai piacokon. Támogatások, adók vámok, kvótaszabályozás hatása és a teherviselés kérdései.
3. A piacformák fejlődése és elméletei. A piaci hatalom mérésének módszerei. A piaci hatalom és az ár rugalmasság összefüggése. A piaci hatalom mérése és a globalizáció. A piac és a vállalaton belüli mechanizmus koordinációs szerepe. A posztmodern vállalat, hálózatok. Új kihívások és válaszok, globalizáció, információs társadalom, innováció.
4. Minőség és választék. A monopolista verseny piac elmélete. Oligopólium és stratégiai viselkedés. A játékelmélet alkalmazása- kooperatív és nem kooperatív játékok. Globális értékláncok. A monopolista árdiszkrimináció formái, a viselkedés alapú árképzés.
5. A piaci elégtelenségek, kudarcok formái, a közjavak, externáliák, aszimmetrikus információ, megbízó-ügynök probléma, jövedelem-egyenlőtlenségek.

Követelmény:

Két esszé: Egy választott témából, ami a kutatási tájájához leginkább illik egy 10 oldalas esszé írása (elmélettörténeti háttér, elmélet, gyakorlati alkalmazás) 2. esszé: az 4. ipari forradalom (ipar 4.0) fő jellemzése és hatása a kutatási témának körében . Szóbeli vizsga makroökonómiával együtt, ennek alapja mikroökonómiából a beadott esszé.

Irodalom:

- **J. Hirshleifer - A. Glazer - D. Hirshleifer: Mikroökonómia. Árelmélet és alkalmazásai. - Döntések, piacok és információ. Osiris Kiadó Budapest, 2009.**
- Hal R. Varian: Mikroökonómia középfolon. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 2005.**
- Mátyás Antal: A modern közgazdaságtan története. Aula Kiadó, Bp. 1999. (oldalok: :4- 60, 62-260, , 317-360, 368-376, 651-657)
- Kocsis Éva-Szabó Katalin: A posztmodern vállalatok, Oktatási Minisztérium, 2000.
- Éltető Ödön - Havasi Éva: A hazai jövedelemegyenlőtlenség főbb jellemzői az elmúlt fél évszázad jövedelmi felvételei alapján /Statisztikai Szemle 2009. 1. szám/
- Medgyesi Márton- Tóth István György: Jövedelem egyenlőtlenség és szegénység Magyarországon 2009., TÁRKI Háztartásmonitor 1. kötet 2010. 79.o.
- **Farkasné Fekete Mária - Molnár József: Mikroökonómia tankönyv. Szaktudás Kiadóház. Budapest, 2013.**
- David B. Johnson: A közösségi döntések elmélete (2., 11. és 12. fejezet), Osiris Kiadó, Budapest, 1999.
- Szakadát László: Ronald Coae és a közgazdaságtan módszertana, Közgazdasági Szemle, 1995 november
- Arrow, K. L: Egyensúly és döntés, KJK, Budapest, 1979.
- Berde Éva - Petró Katalin: A különféle hasznosságfogalmak szerepe a közgazdaságtanban, Közgazdasági Szemle XLII. évf, 1995. május (511 - 529. o.).
- Csikós-Nagy Béla: Közgazdaságtan és világmagyarázat. Közgazdasági Szemle, LI. évfolyam, 2004. december.
- Dankó Dávid: Elvált, avagy összeköt? Közgazdasági Szemle, LI. évfolyam, 2004. november.
- Erdélyi Márk: Felfaló árazás. Közgazdasági Szemle, 2006. április.
- Gábor R. István: A kompetitív munkaerőpiac mikrogazdaságtana dióhéjban Munkaügyi szemle 2000 június
- Hajdu Tamás-Hajdu Gábor: A hasznosság és a relatív jövedelem kapcsolatának vizsgálata magyar adatok segítségével. Közgazdasági Szemle, 2011. január (56-73).
- Hal R. Varian: Mikroökonómia középfolon. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 2005.**
- Hámori Balázs (1998): Érzelem-gazdaságtan. A közgazdasági elemzés kiterjesztése. Kossuth Kiadó, Budapest.
- Hámori Balázs (2003): Kísérletek és kilátások: Daniel Kahneman. Közgazdasági Szemle L. évf 9. sz.
- Hunyadi György - Székely Mózses (szerk.): Gazdaság - Pszichológia. Osiris Kiadó Bp. 2003.

- Juhász Anikó-Seres Antal-Stauder Márta: A kereskedelmi koncentráció hatásának egyes kérdései. *Közgazdasági Szemle*, 2005. október.
- Kaderják P. A természeti környezet és a jólét kérdései a modern polgári közgazdaságtanban, *Közgazdasági Szemle*, 1988. március.
- Kóczy Á. László: A Neumann-féle játékelmélet. *Közgazdasági szemle* 2006. január
- Koltay Gábor–Vincze János Fogyasztói döntések a viselkedési közgazdaságtan szemszögéből, *Közgazdasági Szemle*, LVI. évf., 2009. június (495–525. o.)
- Kovács Kármén: Az egyszerre érvényesülő társadalmi externáliák hatásai. *Közgazdasági Szemle*, 2011. április (314-332).
- Molnár Ernő: Globális értékláncok és térbeli gazdasági egyenlőtlenségek: miről mesél a textil- és ruházati ipar változó földrajza? *Földrajzi Közlemények* 2017. 141. 3. pp. 216–225.
- Mihalik István: Játékelméletért Nobel-díj, *Gazdaság és Társadalom*: 1994/6, 160-168. oldal.
- Scitovsky Tibor: Az örömtelen gazdaság. *Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó*, Budapest 1990
- Scitovsky Tibor: Az erkölcs és a gazdasági jólét. *Közgazdasági Szemle*, 1991. július-augusztus.
- Sitányi G.: A racionalitás problémája a közgazdaságtanban. *Közgazdasági Szemle*, 1991, május.
- Tóth J.-Zéman Zoltán: Az európai unió bankrendszerének piaci koncentrációja. *Közgazdasági szemle*, 2017. július–augusztus (852–871. o.)
- Kovács Olivér: Az Ipar 4.0 komplexitása_I *Közgazdasági szemle* 2017 július-augusztus.
- Kovács Olivér: Az Ipar 4.0 komplexitása_I *Közgazdasági szemle* 2017. szeptember
- Nagy Judit: Az ipar 4.0 fogalma, összetevői és hatása az értékláncre, 167. sz. Műhelytanulmány, 2017 BCE, HU ISSN 1786-3031
- Vissi Ferenc Stratégiai szövetségek, globális monopóliumok. *Közgazdasági Szemle*, 1995. november.
- Von Hayek F. A.: A verseny, mint felfedező folyamat In: *A piac és szabadság*, (302-311. oldal). *Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó*, Budapest, 1995.
- Szabó Katalin, Hámori Balázs: *Információgazdaság*, Akadémiai Kiadó Budapest, 2006
- Hámori Balázs-Szabó Katalin *Innováció és verseny esélyek és korlátok*. Corvinus Egyetem, 2012
- Szabó Zs.Roland–Horváth Dóra–Hortoványi Lilla: Hálózati tanulás az ipar 4.0 korában, *Közgazdasági szemle*, 2019. január (72–94. o.)
- A felsorolt irodalom mellett a választott témához egyéb irodalmak is használhatók, ilyenek ajánlására az előadások során folyamatosan sor kerül a hallgatók kutatási témájához is illeszkedve.

Az esszé megírásához javasolt rangos idegen nyelvű folyóiratok (Scopus, WOS) cikkeinek felhasználása, ezt később a disszertációjánál az irodalomtanulmányozási részéhez is tudja használni.

MAKROÖKONÓMIA

ELŐADÓ: Prof. Dr. habil. Magda Róbert Phd

A tárgy célja, oktatásának módja, és tárgy jellege

A makroökonómia elméleti alapot ad a gazdasági elemzők és – döntéshozók, a gyakorlati gazdaságpolitika számára. Mint ilyen tudományt a nézetek és viták sokasága jellemzi. A közgazdaságtani alapkurzusból ismertek az alapösszefüggések és a makrofolyamatokat jellemző alapmodellek. A központi kérdés a növekedés és egyensúly problémája. A Ph.D kurzus a tudományos megállapításokat, modelleket, azok elmélettörténeti háttérével együtt tárgyalja, a modelleket intézményi részletekkel gazdagítja, szembesíti a valósággal, és mélyíti a nyitott gazdaság irányában. Kiemelt szerepet kapnak a jelenkori elméleti viták és azok gyakorlati konzekvenciái – különös tekintettel a 2000 évek elejének gazdasági és pénzügyi válságára.

A tárgy tartalmának, felépítésének ismertetése

I. A makroökonómiai gondolkodás fejlődése, alapfogalmak.

1. A makroökonómiai fejlődéstörténete, központi kérdéseinek és módszertanának változása.
2. Gondolati áramlatok, irányzatok a mai makroökonómiában. Válaszúton a közgazdasági gondolkodás.
3. A makroökonómiai teljesítmények mérése, mutatók. Nemzeti jövedelem és termék számlák. Fizetési mérleg számlák és az árfolyam. A magyar gazdaság teljesítményének mérése. Az SNA rendszer korlátai, új alternatív mutatók: GNH, GPI, NEW, GINI, stb.
4. Makrogazdasági jövedelemáramlás. Gazdasági egyensúly, megtakarítások és beruházások zárt és nyitott gazdaságban.

II. Klasszikus, neoklasszikus iskola, a gazdaság hosszútávon.

5. A makrogazdasági kibocsátás, termelési függvény, jövedelemelosztás. Árupiac, munkaerőpiac és munkanélküliség.
6. A pénz szerepe a gazdaságban. A pénzügyi rendszer működése hosszú távon. Mennyiségi pénzelmélet. Pénzkínálat, pénzkereslet, nominális kamatláb és infláció.
7. Gazdasági fejlődés és növekedés. Tőkefelhalmozás, népesség és technológia. A Solow modell.

III. Keynesi modell, a gazdaság rövid távon. Egyensúly és üzleti ciklusok.

8. Árupiaci kereslet és kínálat rövid távon. Kibocsátás és munkaerőpiac egyensúly. Egyensúly az árupiacon. IS- görbe.
9. Pénzpiac a keynesi modellben. Pénzkínálat, bankrendszer, pénzkeresleti motívumok. Pénzpiaci egyensúly, LM – görbe.

10. A gazdasági egyensúly és egyensúlytalanság értelmezése hosszú távon és a keynesi modellben. IS – LM modell. Üzleti ciklusok. Munkanélküliség és infláció. Phillips - görbe.
11. A gazdaság befolyásolhatóságának kérdései gazdaságpolitikai eszközök és korlátok.

IV. A nyitott gazdaság makroökonómiája.

Követelmények:

A tantárgy szóbeli vizsgával zárul. A megadott témakörök egyben vizsgakérdések is. A vizsgára bocsájtás feltétele: eredményes vizsga mikroökonómiából és egy 10-15 oldalas esszé megírása és beadása, egy szabadon választott makroökonómiai témából. Ennek prezentálása és megvédése része a szóbeli vizsgának. Mikro- és makroökonómiából egy érdemjegy kerül kialakításra, mely a makroökonómia vizsga során a mikroökonómiából szerzett érdemjegy figyelembe vételével történik.

Kötelező irodalom:

1. G. Mankiw: Makroökonómia. Bookline Kiadó, 2010.
2. Williamson, Stephen: Makroökonómia. Osiris Kiadó, 2009.
3. Meyer Dietmar – Solt Katalin: Makroökonómia. AULA Kiadó, Budapest, 2006.
4. Mátyás Antal: A korai közgazdaságtan története. AULA Kiadó, Budapest, 1999.
5. Mátyás Antal: A modern közgazdaságtan története. AULA Kiadó, Budapest, 1999.
6. Joseph Stiglitz: A kormányzati szektor gazdaságtana KJK – Kerszöv Budapest 2000.

Ajánlott irodalom:

1. **Paul Krugman and Robin Wells Macroeconomics 2018, Worth Publishers Inc., U.S. ISBN-13: 9781319181956**
2. Parkin: Macroeconomics 12th edition, Pearson Series in Economics, ISBN-13: 978-0133872644
3. J. Stiglitz – A. Sen – J. Fitoussi: Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. UN 2009.
4. Wendy Carlin, David Soskice: Macroeconomics. Oxford Univ. Press
5. Olivier Blanchard, David R. Johnson, Macroeconomics. Pearson

Debrecen 15 September 2019

Dr. habil. Robert Magda PhD